

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної та
наукової роботи Зоря А.Б.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВознавство»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Миколаїв, 2022

Робоча програма освітньої компоненти **«ПРАВознаВСТВО»** для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, ОП Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПРАВознаВСТВО»** погоджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Петьков В.А.

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПРАВознаВСТВО»** погоджено на Вченій раді університету

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова ВР Волков М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90 годин		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		18 год.	6 год.
		Семінарські заняття	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		58 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання	
		год.	
		Вид контролю: залік	
Тижневих годин для: ОФН – 4 ЗФН – 6, 4	Перший (бакалаврський) рівень		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для очної форми навчання 90 – год.: 72 год. – аудиторні заняття, 108 год. – самостійна робота (35 % до 65 %).

для заочної форми навчання –90 год.: 24 год. – аудиторні заняття, 156 год. – самостійна робота (25 % до 75 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни полягає у формуванні у студентів розуміння суті, функцій, принципів діяльності правових інститутів України. Ознайомити з основами законодавства для набуття системи правових знань, що регламентує порядок укладання, виконання та припинення договорів різних видів. Підготовка спеціалістів, що працюватимуть в умовах розбудови правової держави та ринкової економіки. У професійному плані вивчення дисципліни спрямовано на правове регулювання у сфері виробничих, адміністративних та господарських відносин. Викладання дисципліни має на меті підготовку висококваліфікованих спеціалістів на всіх напрямках адміністративного будівництва в Україні, підвищити рівень фахівців сфери виробництва та навичок застосування норм трудового, цивільного, сімейного, кримінального законодавства у повсякденній практиці. Ознайомити студентів з основними законами, підзаконними нормативними актами, які діють на території України.

Завдання вивчення дисципліни: значну увагу буде зосереджено на характеристиці окремих правових норм господарського, цивільного, адміністративного, кримінального, підприємницького права, висвітленні нових законів та інших нормативних актів.

Під час вивчення дисципліни «Правознавство» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися наступні компетентності:

Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні досягнути таких програмних результатів навчання:

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до особливостей співрозмовника в умовах міжособистісної взаємодії.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться: 150 год. / 5 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Держава та права; державно-правовий лад в Україні

Тема 1. Основи теорії держави і права. Поняття й ознаки держави. Функції держави. Форма держави. Механізм та апарат держави. Правова держава: поняття та її ознаки, шляхи формування правової держави в Україні. Поняття, ознаки та функції права. Джерела права. Норми права, їх види та структура. Система права. Поняття, форми та способи реалізації права.

Тема 2. Основи конституційного права України

Загальна характеристика Конституції України. Система органів державної влади в Україні. Повноваження та конституційний статус: Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України.

Кредит 2. Загальна характеристика окремих галузей права

Тема 3. Основи цивільного права України

Загальні засади цивільного права. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин. Правоздатність та дієздатність фізичних та юридичних осіб. Спадкове право.

Тема 4. Основи трудового права України

Загальна характеристика трудових правовідносин. Трудовий договір. Припинення трудових правовідносин. Правове регулювання трудових спорів.

Тема 5. Основи кримінального та кримінально-процесуального права України

Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Загальна характеристика нового Кримінально-процесуального кодексу України. Поняття та ознаки злочину. Класифікація злочинів. Співучасть у вчиненні злочину. Поняття неосудності. Мета і види кримінального покарання. Обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. Види злочинів. Покарання, його мета. Види покарань.

Тема 6. Основи сімейного права України

Поняття сімейного права. Права та обов'язки подружжя. Шлюбний договір. Права та обов'язки матері, батька та дитини. Опіка і піклування. Усиновлення та встановлення батьківства.

Кредит 3. Загальна характеристика окремих галузей права України

Тема 7. Основи інтелектуальної власності

Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Законодавча база інтелектуальної власності. Набуття та охорона прав на об'єкти

інтелектуальної власності.

Тема 8. Правоохоронна та судова системи України

Здійснення правосуддя в Україні. Конституційний суд України. Система судів загальної юрисдикції. Господарські суди в Україні. Поняття, система та завдання правоохоронних органів України. Система органів прокуратури України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кредит 1.												
Тема 1. Основи теорії держави і права	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Основи конституційного права України	10	2	2			6	10		2			8
Тема 3. Основи цивільного права України	10	2	2			6	10					10
Разом за кредитом 1	30	6	6			18	30	2	2			26
Кредит 2.												
Тема 4. Основи трудового права України	10	2	2			6	10	2				8
Тема 5. Основи кримінального та кримінально-процесуального права України	10	2	2			6	10		2			8
Тема 6. Основи сімейного права України	10	2				8	10					10
Разом за кредитом 2	30	6	4			20	30	2	2			26
Кредит 3.												
Тема 7. Основи інтелектуальної власності	14	2	2			10	16	2				14
Тема 8. Правоохоронна та судова системи України	16	4	2			10	14					14
Разом за кредитом 3	30	6	4			20	30	2				28
Всього годин	90	18	14			58	90	6	4			80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Тема 1. Основи теорії держави і права	2	
2.	Тема 2. Основи конституційного права України	2	2
3.	Тема 3. Основи цивільного права України	2	
4.	Тема 4. Основи трудового права України	2	
5.	Тема 5. Основи кримінального та кримінально-процесуального права України	2	2
6.	Тема 6. Основи сімейного права України		
7.	Тема 7. Основи інтелектуальної власності	2	
8.	Тема 8. Правоохоронна та судова системи України	2	
Всього		14	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Тема 1. Основи теорії держави і права	6	8
2.	Тема 2. Основи конституційного права України	6	8
3.	Тема 3. Основи цивільного права України	6	10
4.	Тема 4. Основи трудового права України	6	8
5.	Тема 5. Основи кримінального права України	6	8
6.	Тема 6. Основи сімейного права України	8	10
7.	Тема 7. Основи інтелектуальної власності	10	14
8.	Тема 8. Правоохоронна та судова системи України	10	14
Всього		58	80

7. Методи навчання

Традиційні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник в

«готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; застосовується для передачі великого масиву інформації;

- репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила, діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях;

- метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання, студенти як би стають свідками й співучасниками наукового пошуку;

- частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок, процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками, найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на практичних заняттях і колоквиумах;

- дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру; ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільш повно.

Активні методи навчання:

- *практичні вправи*, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;

- *аналіз конкретних ситуацій* як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчаться формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;

- *робота в малих навчальних групах*, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

- *ділові ігри* носять комплексний характер і проводяться для студентів на основі закордонних методик, сприяючи більш глибокому розумінню й ефективному закріпленню вивчених ними дисциплін.

8.Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань (заліку).

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань.

Періодична форма контролю – виконання комплексних контрольних робіт, розробка проектів, колоквиуми, творчі роботи.

Форма підсумкового контролю – залік на основі суми балів набраних за кожний кредит та складання власне заліку.

Критеріями оцінювання є:

а) при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мови; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

б) при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку:

1. Назвіть основні історичні джерела нормативного регулювання суспільних відносин з інтелектуальної власності.
2. Назвіть джерела права інтелектуальної власності.
3. Визначте поняття права інтелектуальної власності.
4. Назвіть основні підходи визначення права інтелектуальної власності.

5. Визначте співвідношення права інтелектуальної власності із правом власності на річ.
6. Що таке творчість? Назвіть основні групи результатів творчої діяльності.
7. Назвіть основні види права інтелектуальної власності.
8. Що таке авторське право? Його основні ознаки.
9. Що таке патентне право? Його основні ознаки.
10. Визначте співвідношення авторського права та патентного права.
11. Протягом якого строку діє авторське право?
12. Що таке суміжні права? Їхні основні ознаки.
13. Визначте систему державної охорони та захисту права інтелектуальної власності.
14. Поняття права промислової власності?
15. Що відноситься до джерел права промислової власності?
16. Які ви знаєте об'єкти права промислової власності?
17. Хто є суб'єктом права промислової власності?
18. Дайте характеристику етапів отримання патенту?
19. Який строк дії деклараційного патенту?
20. Які ви знаєте права та обов'язки патентоволодільця?
21. Підстави недійсності патенту.
22. Випадки припинення дії патенту.
23. Поняття, ознаки та функції держави.
24. Основні теорії походження держави.
25. Поняття, ознаки та функції права.
26. Система права та її структура, норма права.
27. Джерела права.
28. Правовідносини.
29. Правопорушення, юридична відповідальність.
30. Праця – соціально-економічний базис розвитку суспільства.
31. Предмет та метод трудового права.
32. Поняття трудового права як провідної галузі права.
33. Функції і система трудового права.
34. Трудове право у системі споріднених галузей права.
35. Поняття, ознаки та класифікація принципів трудового права.

9. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний комплекс дисципліни «Правознавство».
2. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Правознавство».
3. Методичні рекомендації до підготовки практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Правознавство».

10. Рекомендована література

Базова

1. Карпунов В.М., Загоруй І.С., Сікілінда О.І. Правознавство: Навч. посіб.—

- Луганськ, 2006. — 712с.
2. Керецман В.Ю., Семерак О.С. Правознавство: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2002. — 400с.
  3. Правознавство: Навч. посіб. / заг. ред. С.М. Тимченко, Т.О. Коломоєць. — К. : Істина, 2007. — 480с.
  4. Правознавство: Навч. посібник / за ред. Р.І. Кондратьєва. — К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2008. — 488с.
  5. Правознавство : навч. посіб. / С. В. Дрожжина [та ін.] ; за ред. С. В. Дрожжиної. - К. : Знання, 2010. - 350 с.
  6. Правознавство: Підручник / відп. ред. О.В. Дзера. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 848с.
  7. Правознавство: Підручник / за ред. В.В. Копейчикова. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 736с.
  8. Правознавство: Підручник / за ред. В.Ф. Опришка, Ф.П. Шульженка. — К.: КНЕУ, 2003. — 767с.
  9. Рубан В.В. Правознавство. 250 задач з трудового права: [посібник]. — Х.: Основа, 2007. — 112с.
  10. Шульга П.В. Основи правознавства. Навч. посібник. — К.: Атіка. - 2011.- 424 с.

Додаткова література

1. Адміністративне право України: Підручник / за ред. Т.О. Коломоєць. — К.: Істина, 2009. — 475с.
2. Галянтич М.К. Житлове право України: Навч. посібник. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 498с.
3. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / заг. ред. Ю.С. Шемшученко. — К.: Юридична думка, 2008. — 720с.
4. Жмура І. М. Правознавство. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення : кредитно-модульна система орг. навч. процесу : для студ. всіх напрямів підготов. / І. М. Жмура ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. - Рівне : НУВГП, 2010. - 354 с.
5. Земельне право України. Академічний курс: Підручник. — К.: Ін Юре, 2008. — 593с.
6. Зюнькін А.Г. Фінансове право: Навч. посібник. — К.: Персонал, 2008. — 561с.
7. Коментар до Конституції України. — К., 1996. — 377 с.
8. Коростей В. И. Хозяйственное право Украины: теория и практика. Общая часть : курс лекций / В. И. Коростей ; Донец. ун-т економіки и права. - Донецк : Юго-Восток, 2011. - 284 с.
9. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / за ред. М. І. Мельника, В.А. Клименка. — К.: Атіка, 2008. — 375с.
10. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. — К. : Юрінком Інтер, 2007. — 496с.
11. Курило М.П. Комерційне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Курило, В. М. Завальний, М. В. Завальний ; Сум. нац. аграр. ун-т. - Суми : Університетська книга, 2011. - 238 с.
12. Кухарєв О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. / Кухарєв О.

- Є. - К. : "Правова єдність", всеукр. асоц. видавців, 2011. - 221 с.
13. Мацелик М.О. Фінансове право : навч. посіб. / М. О. Мацелик, Т. О. Мацелик, В. А. Пригоцький ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. В. К. Шкарупи. - К. : Знання, 2011. - 816 с.
14. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посібник. — К.: Істина, 2007. — 336 с.
15. Правознавство : навч. посіб. - О. : ОРІДУ НАДУ, 2010. - 250 с.
16. Сімейне право України: Підручник / заг.ред. В.П. Мироненко. — К.: "Правова єдність", 2008. — 477с.
17. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 688 с.
18. Трудове право України: Академічний курс: Підручник / за ред. П.Д. Пилипенка. — К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2007. — 536с.
19. Цивільне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. / заг. ред. Я.М. Шевченко. — К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2006. — Т.1: Загальна частина. — 696с.
20. Цивільне право України. Загальна частина / за ред. І.А. Бірюкова Ю.О. Заїки. — К.: КНТ, 2008. — 478с.
21. Чвалюк А. М. Правові основи формування державного бюджету України : [монографія] / А. М. Чвалюк ; Донец. ун-т економіки та права. - К. : КНТ, 2011. - 219 с.
22. Чушенко В.І., Заєць І.Я. Конституційне право України: Підручник. — К.: Ін Юре, 2007. — 485с.
23. Шляхтун П. П. Конституційне право України: Підручник. — К.: Освіта України, 2008. — 592с. 1

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року.
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 року.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.03.2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11.
4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р.
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 18. – Ст. 144.
6. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1983. – додаток до № 28. – Ст. 573.
7. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 15 листопада.
8. Кодекс законів про працю України: за станом на 15 квітня 2006 р. — Офіц. вид. — К.: Атіка, 2006. — 104 с.
9. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 25-26.- Ст.131.
10. Кримінально-процесуальний кодекс України від 30.04.2012 р.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. - Додаток до N 51. - Ст.1122 (ст. 265).

12. Митний кодекс України від 11 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 38-39. – Ст. 288.

13. Про адвокатуру: Закон України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 9. — Ст. 62.

14. Про громадянство України: Закон України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України.-2001.- № 13.- Ст. 65.

15. Про прокуратуру: Закон України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.

4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.

5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

6. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал

7. <http://student.pp.ua/load> - Студентський портал України

8. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України